

Оксана ТИЩЕНКО,
кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник
відділу лексикології
та лексикографії
Інституту української мови
НАН України

МОВА ІНТЕРНЕТ-СПІЛКУВАННЯ: СТИЛЬ, НОРМА, ОСВІТА

УДК 811.161.2"27.373

У статті описано прикметні риси мови інтернет-спілкування: розкрито стилістичні особливості віртуальної комунікації, схарактеризовано новий тип мовної особистості – члена інтернет-спільноти, порушено питання мовного етикету в мережі й потреби подолання розбіжностей між чинними мовними нормами і реаліями інтернету як особливого комунікативного середовища.

Ключові слова: інтернет, мовна інтернет-комунікація, мовна особистість, мовленнєва поведінка, мовний етикет.

Інтернет як особливе середовище спілкування привертає дедалі більшу увагу науковців, зокрема філологів, надаючи дослідникам ресурс мовного масиву, який стрімко розвивається й починає впливати на мову поза власними межами. Його звикли частіше ганити, аніж згадувати схвально, оскільки неконтрольованість і непізнаність явищ у ньому часом лякає, не кажучи вже про засилля інформації сумнівної якості, а то й на межі моральних норм.

Проблематику мови інтернет-спілкування вважаємо нині надзвичайно важливою для освітян, бо ж чимало дітей, підлітків *зависає* в соціальних мережах, на форумах, у чатах, надаючи їм перевагу перед реальним спілкуванням. Багато хто з них має свою інтернет-сторінку, користується програмами швидкого обміну повідомленнями, як, наприклад, скайп, ася, агент та ін., розмовляє з однолітками (і не лише з ними), або просто стежить за цікавими для себе темами. Саме тому мережа становить інтерес для вчителів, адже знання мовного середовища, у якому нині формується свідомість школярів, уміння орієнтуватися в особливостях інтернет-взаємодії дають змогу зрозуміти внутрішній світ учнів, їхні інтереси, поведінкові моделі, а також, виявляючи зацікавлення дітей, знайти нові способи заохотити їх до навчання.

Активним користувачам, які прагнуть оптимізувати свою роботу, варто пам'ятати: будь-яку діяльність в інтернет-просторі, зокрема мовленнєву, можна розглядати в кількох аспектах: місце, причина, мета, особливості співрозмовників і результат мовленнєвого акту.

Про інтернет як особливу комунікативну реальність. Стил ь інтернет-мови

Інтернет – це насамперед інтерактивна реальність, де люди зустрічаються, знайомляться, розмовляють, дискутують тощо. Інтерактивність мережі дає змогу користувачам (*чатерам, чат-ланам, юзерам*) не лише спостерігати, а й брати активну участь у творенні інформаційного маси-

ву (усім без винятку, тут і сьогодні, у будь-якому діалогічному ресурсі). Вважаємо, що мова інтернету набуває рис окремого функціонального стилю, а особливості цієї сфери, спосіб мовомислення користувачів є такими, що формують цей новий стиль.

Окрім фактично неосяжної інформаційної бази, інтернет слугує потужним засобом комунікації (це обговорення проблем різного характеру, навчання, знайомства і навіть одруження), а також самоорганізації (результатом якої можуть бути віртуальні чи реальні масові акції, так звані *флеш-моби* тощо). Такі функції інтернету зумовлюють форми (*жанри*) подання інформації в ньому: від автономних, монологічних веб-сторінок (*сайтів*), призначених винятково для інформування, наприклад, сайти газет, журналів, програм телепередач, прогнозу погоди, новин та ін., до інтерактивних, діалогічних, що спонукають користувачів обмінюватися думками (й авторів сайту, і читачів) – це *блоги, форуми, чати*. Ці останні можуть бути частиною інформаційного сайту, як-от форум на сайті «Острів знань», чи самостійними веб-сторінками: «Львівський форум» у складі «Львівського порталу», «Могилянський форум», чат в УкрНеті.

Швидкість, одночасність, прилюдність обміну інформацією – це позамовні чинники народження нового стилю. Унаслідок їхнього впливу до традиційних писемної й усної форм мови долучається третя, що має ознаки обох – писемно-усна (або книжно-розмовна) мова користувачів програм швидкого спілкування в режимі *он-лайн*, тобто спілкування в реальному часі. Їй властиві невимушеність, спонтанність, ситуативність – ознаки усної мови, з одного боку, з іншого – застиглість форми, можливість повернутися до сказаного, зредувати (на форумах) – ознаки писемної мови.

Мова он-лайн репрезентує специфічну комунікативну сферу і впливає на мову інших сфер, поширюючись за межі інтернету. Так, уже класичним прикладом є використання в україн-

ській рекламі «Літо жжот!» албанського (так називають специфічну мову інтернет-хуліганів) слова «жжот», тобто справляє надзвичайно позитивне враження, яке переважна більшість реципієнтів сприймала як жахливу помилку. Те саме можна сказати про словосполучення «зачотний музон» у рекламі рингтонів на телебаченні. Згодом усі звикли до зображення смайлика в логотипі оператора мобільного зв'язку «Life:»), до поширення в молодіжному сленгові нових слів (хоча для деякого вони вже далеко не нові): *аффтар* – автор, *інет* (*і-нет*) – інтернет, *форумник*, *форумлянин* – учасник форуму, *форумівка* – зустріч учасників форуму в реальному житті, *офтоп* – повідомлення, розмова поза темою (до речі, дуже корисне поняття, зокрема в контексті навчання мовленнєвої культури, адже за *офтоп* мовця карають в інтернеті *баном*, *банять*, тобто відсторонюють від спілкування, а це формує в користувача чуття теми і спонукає дотримуватися її під час розмови), *аватар* – образ, фото, малюнок, яким користувач себе презентує в мережі (мабуть, усі знають фільм «Аватар», де обіграно саме це актуалізоване в інтернеті слово, хоча можна було вжити інше – образ), *інфа* – інформація, *комент* – коментар, *холівар* – запекла безкомпромісна інтернет-суперечка як своєрідний жанр (від *англ.* holy war – священна війна), а також *адмін*, *чат*, *мем*, *флеш-моб*, *флуд*, *приват*, *капс*, *смайлик* (*сумний смайлик*), *забанити*, *забанений*, *веб*, *веб-ресурс*, *інтернет-простір* тощо.

З'явилися нові сталі вислови: *завантажити сторінку*, *скачати* (*качнути*, *скинути* тощо) *інформацію* (*файл*), *не флуди* (не говори дурниць), *де модер* (*модератор*)? (що за безлад? слід припинити безлад), *я завис* (я не орієнтуюся в ситуації, не можу раціонально, правильно діяти тощо) *поставити* (*зняти*, *обійти*) *бан*. Фразу «Нас зараз забанять, треба вже йти» ми почули від двох студенток, які засиділися в бібліотеці аж до її закриття.

Багато слів набули нових сталих значень: *гість* – незареєстрований учасник форуму, *кімната* – спеціальна сторінка, тематичний розділ у чаті, *лазити* (*гуляти*, *бродити*, *сидіти*...) *в інтернеті* – користуватися інтернетом для пошуку інформації, гри, спілкування, *модератор* – учасник інтернет-ресурсу, який стежить, аби користувачі додержували правил поведінки, визначених на сайті, й має право *банити* їх – позбавляти порушника права користуватися ресурсом. Як ілюстрації наводимо фрагменти, взяті з інтернету: «Забороняється... імітувати в ході дискусії тупість і нерозуміння, приписуючи опонентові у відповідь на його цілком виразне твердження щось, чого опонент не стверджував, закопуючи тим самим тему дискусії в словесному смітті. За подібні дії невідворотно посідає покарання **баном**»; «Якщо ви проголосуєте, щоб не **банити** – **банити** не буду, але й скарги тоді розглядатися не будуть, ображайтеся на себе» тощо. Популярний персонаж інтернет-простору, який чинить усупереч правилам сайту, теж назва-

ний відомим словом – *троль*. Це користувач-провокатор, який *тролить* – агресивно, інколи під маскою не зовсім розумної людини спричиняє віртуальні суперечки (*холівари*), а потім піднімає на сміх того, хто піймався на цей гачок – *тролінг* (від *англ.* trolling – ловіння риби на блешню).

Подколи з'являються омонімічні до відомих слів назви: *баня* (від *англ.* ban – заборона, оголошення поза законом, вигнання) – заборона користуватися форумом або чатом, *пост* (від *англ.* post – пошта) – письмове послання, запис у межах форуму чи в програмах швидкого обміну повідомленнями.

Регулювати такий бурхливий мовленнєвий процес важко, а то й неможливо: нова сфера спілкування актуалізує всі можливості мови, щоб забезпечити власне існування.

Також важливо відзначити трансформацію традиційних стильових жанрів у мережі. Популярним в інтернеті є *блог* – веб-щоденник, або *живий журнал*, *ЖЖ* (назва однієї з блогосфер і окремого блогу в ній), у якому автор (*блогер*) описує свої щоденні враження, життєві події, а інші можуть коментувати ці нотатки. Жанр блогу ілюструє найзагальнішу рису стилю інтернет-спілкування: прилюдність, можливість долучитися до спільного явища, залишивши свій допис – *комент*. Тенденції до скорочення і спрощення, демократизації нині визначають епістолярний стиль загалом, навіть у діловій сфері, поступово поширюючись за межі електронного листування. Не здивуємося, коли надзвичайно популярний знак *смайл* (від *англ.* smile – усмішка) – закрита дужка (губи) або двокрапка (очі) і дужка – стане предметом розгляду правописної комісії як новий пунктуаційний знак :)

Мовна інтернет-комунікація

Спілкуючись із людиною в реальному житті, насамперед звертаємо увагу на зовнішність, одяг, вираз обличчя, погляд, усмішку, жести, тембр голосу, манеру триматися. А що впадає в око під час спілкування в інтернеті, коли немає голосового чи відеозв'язку? Лише **мова**, до того ж **писемна**. Саме тут активізується поняття *мовна особистість*. За певними рисами – уживанням характерних слів, побудовою речень, темпом розмови, використанням шрифтів, навіть за помилками – складається враження про співрозмовника, неважко упізнати людину, з якою раніше вже спілкувався, але знав під іншим іменем (*ніком*). Так само можуть упізнати й вас. А щоб на себе подивитися збоку, варто перечитати архів повідомлень і відзначити, що слід поліпшити у власному мовленні.

Нова мовна інтернет-особистість. Отже, сформувався новий тип мовної особистості – член інтернет-спільноти. Ось її ознаки:

а) спроможність творити власне «я» суто мовними засобами і, сприймаючи мовленнєвий матеріал співрозмовника, конструювати його образ. На відміну від *реалу* (реального життя) це потребує

більших зусиль через відсутність немовних допоміжних засобів, з одного боку, а з іншого – це спрощує процес налагодження контакту (тут спрацьовує певною мірою дитячий імпульс: «я в масці», «я в будиночку»);

б) визнання апіорі «своєю» в різних колах попри вікові, статеві, соціальні та інші параметри, хоча зазвичай ідентифікація «свій / чужий» таки відбувається у процесі тривалого спілкування. Так, на рівних можуть порозумітися 15-річний учень і 40-літній доктор наук, якщо вони мають схожі інтереси;

в) змога реально впливати на віртуальну ситуацію, як, наприклад, у випадку з поширенням *блог-вірусу*, або *мему*, хибної провокативної, часом скандальної інформації або ж цікавого афоризму;

г) багаторівневість – завдяки анонімності й можливості «одягати маски», з'являтися під різними псевдонімами (*ніками*);

г) обмеження способів самовираження зводяться переважно лише до правил форуму або чату. До речі, деякі з них, як-от автоматичну цензуру (*автобан*) – коли табуйоване слово машина просто вилучає з повідомлення, – користувачі по-хуліганськи зламують і оминають, переінакшуючи заборонене переставлянням або заміною букв: форма трохи інша, а зміст такий самий негативний, легко вгадуваний. З'явився цілий пласт «цензурної» нецензурної лексики і фразеології: *покуй, на куй* тощо. Це свідчить про неминучу адаптацію мовленнєвого вираження почуттів та емоцій і про неефективність заборон на лайку.

Слід зазначити, що йдеться не лише про підлітків, які прагнуть утвердитися таким чином, а й про зрілих людей, які мають певний соціальний статус, професію і в реальному житті грають за загальними правилами. Так, на форумі «Острів знань» розміщено науково-популярну статтю цілком серйозного філологічного змісту ««Бабруйський» сленг», підписану жартівливим, несерйозним ніком *Dr.Livsy*. А знамениту *албанську* (*падонківську*) мову вигадали респектабельні інетники, яким просто хотілося похуліганити.

Мовленнєва поведінка як відображення «Я» в інтернеті. Нік

У завсідників інтернету домінує мотивація познайомитися, посперечатися, виокремитися з-поміж інших (або, навпаки, набути ознак «свого» в певному комунікативному середовищі), заявити про себе, привернути увагу, самоствердитися. Такі наміри можуть спонукати користувачів до перекручень у мові, часом таких значних, що текст стає нечитабельним. Отже, трохи про ніки та грамотність.

Перше, що про себе заявляє користувач у безмежному веб-просторі (у соціальних мережах, на форумах, у чатах, блогах) – це спеціальне ім'я, обране на власний розсуд – *нік*, або *нікнейм*, *псевдо*, *логін*. Часто людина не називається своїм справжнім іменем. Причин багато – бажання залишитися невід-

зноюю, можливість у нікові розкрити свої інтереси, характер, створити певне уявлення про себе, яскравіше себе представити, надати додаткову інформацію про вік, місце проживання тощо, привернути увагу співрозмовника, епатувати. Це можна сказати, наприклад, про власників таких імен: *MaHeCeHbKa*, *KиЦюHiЧка*, *Бугога*, *HEпiдXOДь*, *Kant1971*, *Про100*, *Цукерочк@*, *Снігова Королева*, *Дітьо:*), *Готичний Янгол*, *АндрюхаКИЇВ*, *Кривавий Маньяк*.

Щоб виділитися, учасники спілкування використовують різноманітні засоби, і мовні, і немовні – шрифти, небуквені позначки, колір, порушення мовних норм, велику/малу літери (*канс*) та ін.: *AzaZeLLo*, *Grig21UA*, *Fistashkaaa*, *Тігріца*, *Smile_Lady*, *MaHeHbКиЙ*, *АнГеЛочОк*, *Багіня*, *ПоФіГу*, *SheFF*, *наталья*, *КиЦьКа В КеДаХ*.

Та коли цих викрутасів забагато, в око впадають ніки, які можуть на перший погляд здатися невідірваними, порівняйте: *Veela*, *Gud*, *the Little*, *Ліля*, *КиPPPPPPiч*. Тож аби виокремитися, часом можна і не вдаватися до оригінальних засобів, яких в інтернеті нині сила-силенна.

Нік як основний вид саморепрезентації в інтернет-спілкуванні заслуговує на окреме ґрунтовне лінгвістичне дослідження. Ось лише деякі зауваги стосовно різних аспектів вивчення його:

а) зовнішня форма:

– лексичний склад: ніки однокомпонентні, наприкл., укр.: *Веселка*, *Вишенька*, *Дмитрик*, *Катеринка*, *Дідуган*; рос.: *Митрич*, *Лена*; англ.: *Alex*, *Foreinger*; італ.: *Amore* тощо; багатокомпонентні – ім'я та прізвище (власні або псевдонім), словосполучення й речення, наприкл.: *Солоха Конотопська*, *Ольга Громова*, *Киця з фостиком*, *Трамвайний хам*, *А в нас холодно* тощо;

– графічне оформлення: використання різних кольорів і шрифтів, кирилиці чи латинської абетки, великих і малих літер, цифр та інших небуквених символів: *kjr4ufn@jk*; *4yдо* (4 замість букви «ч»); *я прибла* (6 замість «ш»); *кр@c@вища*, ****\$IceBerg\$****, *••aƒm!ckey mouseƒa••* та ін.; транслітеровані форми: *Letu4aja misch*;

б) внутрішня форма: часто нік віддзеркалює мотиваційну сферу мовця, його потребу спілкуватися – *Така вся вааще*, *GAME OVER*, *Маруся-мама*. Нік може прямо вказувати на певні бажання людини, наприклад, розпочати спілкування: *Я ТВОЯ МРІЯ*, або ж завуальовано справляти хибно протилежне враження на співрозмовника, маніпулюючи ним: *Не чіпайте мене*, *Просто дивлюся*, *Мізантроп*, *злюка*, *дохлий номер*;

в) нік виконує також ідентифікаційну функцію на певних тематичних сайтах і в інтернеті загалом. Так, на форумі сайту «Острів знань» ніки обігрують і сферу освіти (*Боярка_школа*), і сферу роману «Острів скарбів» (*Dr.Livsy*), і пригодницьку атмосферу як таку (*Dr.Ibolit*); на офіційному сайті репера Вови зі Львова форумляни називають себе по-реперськи: *БАТ_Люха*, *Бруклін*; на музичному сайті

«Зайцев.Нет» гуляють ді-джеї DJ *Silver Snail*, DJ *Vermin*, *Drum&BasS*;

г) динамічність у часі: *Киця з фостиком / Зла Киця з фостищем* – видозміна ніка тієї самої користувачки чату в різні дні; у просторі: *метелик / люмпен* – ніки одного користувача на різних веб-сторінках.

Вивчаючи нік як словесну саморепрезентацію, ми помітили закономірний зв'язок між свідомим / підсвідомим уживанням певних іменних форм і мотиваціями та установками особи. Так, мовці, які добре усвідомлюють власні мотиви, власну особистість і воліють розкриватися безпосередньо у спілкуванні, не афішуючи своїх намірів на загал, обирають або короткі, невиразні ніки, іноді без усякого підтексту (алюзій, самохарактеристики тощо), наприклад, ****, XXXXX, або ж такі, що змушують задуматися над змістом, розшифрувати: *glamas, xtz, s.r.t., K*. Натомість розгорнуті, яскраві псевдоніми, як-от: *СУПЕР GIRL!!!!, \$Meg@s\$_F.C.S.M_мясо\$, ***\$IceBerg\$****, не тільки вказують на бажання поспілкуватися, а й свідчать про бажання вирізнитися з-поміж типових ніків, привернути до себе увагу, епатувати, миттєво справити сильне враження. Можна констатувати також дещо гламурний відтінок сучасної інтернет-комунікації як своєрідне повернення барокових, прикрашальних мовних елементів.

Спостереження водночас показують, що тривалий обмін повідомленнями цілком можливий без жодного згадування ніка в тексті, коли його роль зводиться винятково до адресної функції «виклику».

Мовний етикет в інтернеті. Норма та її порушення

Мовлення в інтернеті – це віддзеркалення користувацького Я, один із чинників, за яким ми обираємо собі співрозмовника (окрім спільних інтересів). Як уже було зазначено, мовлення нерегламентованого інтернет-спілкування на форумах і чатах, у коментарях тощо – це переважно умисно спотворена мова (т. зв. *албанська, бобруйська, падонківська*) або ж просто безграмотна. Коли йдеться про російську *албанську* – то це, окрім характерних лексичних і фразеологічних одиниць, в основному графічне відображення фонетичного ряду (як чуємо, так і пишемо), щодо української – то це насаперед суржиковий варіант мови:

албанською	українською літературною
Зачод. Пеши истчо.	Гарно, схвалюю, чекаю твоїх нових творів.
Йэта пняц!	Гарна робота!
Внав зі стелі від сміху %) Реальний лол =).	Дуже сильно сміявся, надзвичайно смішно й дотепно!!!
Красунчег.	Модний популярний хлопець.
Афтар, витий ййаду!!!!	Шановний авторе, ваш твір мені не сподобався.

Ще приклади: *Превед, аборигенчеги!* ;) *тема зайцігов розкрита – афтар пекельний чьортяка,*

пєші ісьчо Як всігда рофесійно.....Тарас.....респектабле.....много букаф? на то воно й наука!

Чому так роблять? Заради сміху, жарту, заради стьобу, щоб повеселитися і висловити протест проти нудного життя. В основі цього явища – провокація, епатаж. Такий сленг передбачає декоративне переінакшення фонетики зі свідомим перекрученням правопису. Із цим тісно пов'язане явище еративу, коли помилки робляться вже не для спрощення, а навмисно, як, наприклад, І.Котляревський задля жарту вводив до «Енеїди» просторічні елементи.

Безперечно, інколи можна й пожартувати. Проте негативний вплив перекрученої мови інтернету також суттєвий: звикнувши до свідомо помилкового письма з метою пожартувати, можна перенести таку мовленнєву поведінку і в реальне життя. До того ж *бобруйська* мова вже не епатує, як раніше. Вона втратила свою функцію протесту проти нудьги й сірості «правильного» життя, щойно тільки на форумах почалися розмови про те, «як *правильно* говорити бобруйською мовою». Проте всі чати, форуми мають власні *чемники* (правила поведінки), і порушників карають модератори, забороняючи вхід на форум. А втратити через власну нечемність право спілкуватися не кожен згодний, тому форумляни й чатлани все-таки намагаються контролювати власне мовлення – і його форму, і зміст.

Тож сьогодні в інтернеті, де так багато охочих виділитися, відтак і багато «прикольних» перекручень, більше привертає увагу не безграмотна людина, а освічена і чемна, яка вміє дотепно висловити свою думку, приправивши її гумором, а не *бояном* (заялженим несмішним жартом), влучно вживши сленг, просторічну форму в контексті літературного вислову. А українська мова як потужний носій культурного надбання нашого народу має всі можливості, щоб ми могли цікаво, із задоволенням спілкуватися. Важливо не переступити межі між живою, колоритною мовою і її неперспективною, скаліченою формою як пародією на жарт. І нормативне, трохи пафосне «Чи не буде пан таким ласкавим викласти люб'язно вельмишановній спільноті причини такого гомеричного сміху» у відповідь на низку смайликів може виявитися дотепнішим, ніж жаргонне «Чо ржеш», адже одним із засобів гумору є поєднання контрастних формою і змістом мовних одиниць.

Ми визнаємо існування низки негативних явищ, як-от низький рівень грамотності, фактична безконтрольність завсідників чатів та форумів, загроза надмірної залежності від он-лайну. Однак слід зазначити, що певною мірою таке спілкування має психотерапевтичні властивості, це своєрідний психологічний комунікативний тренажер, тому не варто огульно критикувати стиль досліджуваного мовлення, локально вимагаючи нормативного, літературного оформлення повідомлень чи навіть регламентувати використання смайлів. Звичайно, приємніше читати повідомлення, максимально набли-

жене до літературної мови, хай навіть зі сленгом чи іншими відхиленнями від норми, прийнятними в розмовній ситуації, аніж безграмотний манірний і грубий текст. Проте сухі неемоційні слова теж мало заохочують до спілкування.

Мова інтернету і мова підручників

Нині творяться нові форми мови – в умовах, кардинально відмінних від тих, що на їхній основі вироблено чинні норми. Вони не завжди надаються до опису в термінах традиційних мовознавчих категорій, проте дають змогу на нових позиціях вивчати й моделювати мовленнєву поведінку людини. Тому вважаємо інтернет-ресурс одним із обов'язкових джерел під час створення підручників, посібників, конспектів уроків з української мови.

Досвід рецензування багатьох навчальних посібників показує, що здебільшого вони, на превеликий жаль, не відповідають сучасній мовній ситуації ні за мовними формами, ні за тематикою текстів, пропонованих ігрових завдань тощо. Лексичний матеріал, скажімо, з тем «Орфографія», «Лексика» переважно дублюється з року в рік. Поза увагою на уроках української мови залишаються актуальні приклади вживання апострофа й знака м'якшення, *и, і* в іншомовних словах, вживання великої літери, написання складних слів, подвоєння тощо. Тим часом мовний матеріал тренувальних вправ можна збагатити такими одиницями, як: *бізнес-комунікатор, відеопоезія, відеопоем, віджет, бізнес-клас, преміум-клас, економ-готель, екс-вокаліст, мак-чикен, чизбургер, чипси, інтернет-комерція, веб-камера, веб-ресурс, кіноакадемік, кліп, відеокліп, копірайтинг, логін, міксований, мікронавушники, модерація, модерування, перемодерування, трийб'ют, нью-метал, онлайн-конференція, повноформатний, промо-трек, редирект*, дати завдання обґрунтувати доцільність великої літери чи подвоєння у словах на кшталт: *саппорт* чи *сапорт*,

Твіттер, Твіттер чи *твітер, твіттер, Живий Журнал* чи *Живий журнал, живий журнал* тощо.

Як бачимо, поза увагою вчителя лишаються нагальні потреби учнів, які прагнуть письмово спілкуватися в мережі. Інтернет-ресурс дає багатющий матеріал, яким можна скористатися для вироблення навичок грамотного письма і стилістичного редагування, формування уявлень про мовні й позамовні чинники мовленнєвої поведінки тощо. Варто скопіювати кілька повідомлень з україномовного форуму або рекламних оголошень і запропонувати «перекласти» їх літературною мовою, проаналізувати вживання сленгу та просторіччя, подати власні варіанти тощо. Наприклад, два дописи щодо правил мовленнєвої поведінки на «Львівському форумі» потребують пунктуаційного та частково орфографічного редагування:

Допис від Stanley: *Перепрошую за ще дне запитання про мову. Українська чи російська тут ніяких питань і заперечень. Я про інше – про те що «рекомендується перевіряти орфографію...» отже зумисні спотворення слів також заборонені? І отже так звана Олбанська також заборонена?*

Boris_Kiev: *Stanley, на мою думку, т.зв. «інтернет-олбанська мова» є ознакою не дуже розвинутого інтелекту. Якщо наводите цитату або фраза дійсно звучить кумедно – як виняток, можна її взяти.*

Для формування риторичних умінь стане в пригоді аналіз одного з *холіварів*, виявлення його теми, мети і стратегій переконання, тактичних прийомів, до яких удалися учасники, та й узагалі доцільності його проведення. Корисними будуть завдання змоделювати власну участь у цій суперечці.

Отже, з одного боку, мова інтернет-спілкування є віддзеркаленням реальної мовленнєвої поведінки, яку варто досліджувати, з іншого боку, подібні студії виявляють нагальну проблему – існування значних розбіжностей між нормою і власне мовленням користувачів, – яку слід розв'язувати, зокрема філологам через вироблення сучасних правописних коректив і педагогам у контексті мовної освіти.

Література

1. Виноградова Т. Специфика общения в интернете / Т.Виноградова // Русская и сопоставительная филология: Лингвокультурологический аспект. – Казань, 2004. – С. 63–67.
2. Дмитрієва О. Особливості інтернет-спілкування [Електронний ресурс] / О.Дмитрієва, О.Рибалко, С.Гладковський. – Режим доступу: <http://electric.org.ua/rizne>
3. Dr.Livsy. «Бабурийський» сленг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ostriv.in.ua>
4. Іздрік А. Особливості спілкування молоді у віртуалі [Електронний ресурс] / А.Іздрік. – Режим доступу: <http://electric.org.ua/rizne/virtual.html>
5. Тищенко О. Первинна саморепрезентація співрозмовника в Інтернет-спілкуванні: мовний аспект / О.Тищенко // Актуальні проблеми психології. Етнопсихологія. Історія психології. Психолінгвістика: Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.Костюка. – К., 2007. – Т. 9. – Вип. 2. – С. 135–142.
6. Тищенко О. Стиль мови Інтернет-спілкування в Національному корпусі української мови / О.Тищенко // Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка. Зб. наук. праць, присвячений 70-річчю від дня народження проф. С.Я.Єрмоленко. – К., 2007. – С. 362–367.
7. Шишкін І. «Превед, красавчеги!», або Апологія «падонків» [Електронний ресурс] / І.Шишкін. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/3000/3050/53059/> Дзеркало тижня № 13 (592) 8–14 квітня 2006.
8. <http://forum.lvivport.com>
9. <http://kultprosvet.ru>
10. <http://metal.lviv.ua>
11. <http://ostriv.in.ua>
12. <http://spas.net.ua>
13. <http://uk.wikipedia.org/wiki>
14. <http://www.bo.net.ua/forum/lofiversion>